

הלכות תפלה פרק י

א. מי שהתפלל ולא כוון את לבו, יחזור ויתפלל בכונה; ואם כוון לבו בברכה ראשונה, שוב אינו צריך. מי שטעה באחת משלוש ברכות הראשונות, חוזר לראש; ואם טעה באחת משלוש אחרונות, חוזר לעבודה; ואם טעה באחת מן האמצעיות, חוזר לתחלת הברכה שטעה בה, ומשלים תפלתו על הסדר. וכן שליח צבור שטעה כשהוא מתפלל בקול רם, על דרך זו הוא חוזר.

ב. אבל אם טעה שליח צבור כשהוא מתפלל בלחש, אני אומר שאינו חוזר ומתפלל בלחש פעם שניה, מפני טרח הצבור, אלא סומך על התפלה שמתפלל בקול רם; והוא שאם טעה בה, לעולם חוזר כמו שהיחיד חוזר.

ג. שליח צבור שטעה ונבהל, ולא ידע מהיכן יתחיל, ושעה שעה יעמד אחר תחתיו. ואם טעה בברכת המינים, אין ממתינין לו, אלא מיד יעבר אחר תחתיו, שמא מינות נזרקה בו: והוא, שלא התחיל בה; אבל אם התחיל בה, ממתינין לו שעה.

ד. ולא יהא השני סרבן, באותה שעה. ומהיכן הוא מתחיל מתחלת ברכה שטעה בה הראשון, אם טעה באחת מן האמצעיות; אבל אם טעה באחת משלוש ראשונות, מתחיל השני מן הראש, ואם טעה באחת מן האחרונות, יתחיל השני מן העבודה.

ה. האומר איני יורד לפני התבה, מפני שבגדי צבועין אף בלבנים, לא יעבר באותה התפלה. אמר איני עובר, מפני שיש ברגלי סנדל אף יחף, לא יעבר.

ו. מי שנסתפק לו אם התפלל או לא התפלל אינו חוזר ומתפלל, אלא אם כן התפלל תפלה זו על דעת שהיא נדבה: שאם רצה היחיד להתפלל כל היום כלו תפלת נדבה, יתפלל. מי שהיה עומד בתפלה, ונזכר שכבר התפלל פוסק ואפלו באמצע הברכה; ואם היתה תפלת ערבית אינו פוסק, שלא התפלל אותה מתחלה אלא על דעת שאינה חובה.

ז. מי שטעה והתפלל שלחל בשבת, יצא; ואם נזכר והוא בתוך התפלה גומר ברכה שהתחיל בה, וחוזר ומתפלל שלשבת. במה דברים אמורים, בערבית או בשחרית ובמנחה. אבל במוסף, פוסק ואפלו באמצע הברכה; וכן אם השלים תפלה שלחל על דעת שהיא מוסף, חוזר ומתפלל מוסף: אחד שבת, ואחד יום טוב, או ראש חדש.

ח. מי שטעה בימות הגשמים, ולא אמר מוריד הגשם ולא מוריד הטל חוזר לראש; ואם הזכיר הטל, אינו חוזר. ואם טעה בימות החמה, ואמר מוריד הגשם חוזר לראש; ואם לא הזכיר טל, אין מחזירין אותו, שאין הטל נעצר, ואינו צריך בקשה.

ט. מי ששכח השאלה בברכת השנים אם נזכר קדם שומע תפלה, שואל את הגשמים בשומע תפלה. ואם נזכר אחר שברך שומע תפלה, חוזר לברכת השנים; ואם לא נזכר עד שהשלים כל תפלתו, חוזר ומתפלל שניה.

י. טעה ולא הזכיר יעלה ויבוא אם נזכר קדם שישלים תפלתו,

חֹזֵר לְעִבּוּדָה וּמִזְכִּיר. וְאִם נִזְכַּר אַחֵר שֶׁהַשְּׁלִים תְּפִלָּתוֹ, חֹזֵר לֵרְאֹשׁ; וְאִם הָיָה רָגִיל לִזְמַר דְּבָרֵי תַחֲנוּנִים אַחֵר תְּפִלָּתוֹ, וְנִזְכַּר אַחֵר שֶׁהַשְּׁלִים תְּפִלָּתוֹ קִדְּם שִׁיעָקָר רָגְלָיו חֹזֵר לְעִבּוּדָה.

יא. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּחָלוֹ שְׁלֹמוֹעַד, אוֹ בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה שְׁלֹרְאֵשׁי חֲדָשִׁים; אֲבָל עֲרֵבִית שְׁלֹרְאֵשׁ חֲדָשׁ אִם לֹא הַזְכִּיר, אֵינּוּ חֹזֵר.

יב. כָּל מָקוֹם שֶׁחֹזֵר הֵיחִיד וּמִתְפַּלֵּל שְׁלִיחַ צְבוּר חֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל, אִם טָעָה כְּמוֹתוֹ בַּעֲת שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֹם: חוּץ מִשַּׁחֲרִית שְׁלֹרְאֵשׁ חֲדָשׁ, שָׂאֵם שָׂכַח שְׁלִיחַ צְבוּר וְלֹא הַזְכִּיר יַעֲלֶה וַיְבוֹא עַד שֶׁהַשְּׁלִים תְּפִלָּתוֹ, אֵין מַחְזִירִין אוֹתוֹ, מִפְּנֵי טַרַח הַצְבוּר שֶׁהָרִי תְּפִלַּת הַמוֹסָפִין לִפְנָיו, שֶׁהוּא מִזְכִּיר בָּהּ רֹאשׁ חֲדָשׁ.

יג. עֲשֶׂרֶת הַיָּמִים שֶׁמֵּרְאֵשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכַּפּוּרִים טָעָה וְחָתַם בָּהֶם בְּבִרְכָּה שְׁלִישִׁית הָאֵל הַקָּדוֹשׁ, חֹזֵר לֵרְאֹשׁ. טָעָה וְחָתַם בְּאַחַת עֲשָׂרָה אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט, חֹזֵר לְתַחֲלַת הַבִּרְכָּה, וְחוֹתֵם בָּהּ הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט, וּמִתְפַּלֵּל וְהוֹלֵךְ עַל הַסֵּדֶר; וְאִם לֹא נִזְכַּר עַד שֶׁהַשְּׁלִים תְּפִלָּתוֹ, חֹזֵר לֵרְאֹשׁ. אֶחָד יָחִיד, וְאַחֵד צְבוּר.

יד. טָעָה וְלֹא הַזְכִּיר הַבְּדִלָּה בַּחוּנָן הַדַּעַת יֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שָׂאֵם נִזְכַּר קִדְּם שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, מְבַדִּיל בְּשׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה; וְאִם נִזְכַּר אַחֵר שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, מִשְּׁלִים תְּפִלָּתוֹ וְאֵינּוּ צָרִיךְ לַחֲזֹר. וְכֵן מִי שֶׁלֹּא הַזְכִּיר עַל הַנְּסִים בַּחֲנֻכָּה וּפּוּרִים, וְעֵנְנוּ בְּתְּפִלַּת תַּעֲנִית אֵינּוּ חֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל: אֶחָד יָחִיד וְאַחֵד צְבוּר. וְאִם נִזְכַּר קִדְּם שִׁיעָקָר רָגְלָיו אוֹמֵר עֵנְנוּ אֲבִינוּ . . . כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה; "יִהְיוּ לְרִצּוֹן אֱמִרֵי-פִי" (תהילים יט, טו).

טו. שָׂכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, יִתְפַּלֵּל עֲרֵבִית שְׁתֵּים שְׁלֹשֶׁבֶת; וְכֵן בַּיּוֹם טוֹב. שָׂכַח וְלֹא הִתְפַּלֵּל מִנְחָה בְּשַׁבָּת אוֹ בַּיּוֹם טוֹב מִתְפַּלֵּל בְּמוֹצָאֵיהֶן עֲרֵבִית שְׁתֵּים שְׁלַחַל, מְבַדִּיל בְּרֹאשׁוֹנָה וְאֵינּוּ מְבַדִּיל בְּשֵׁנִיָּה: וְאִם הַבְּדִיל בְּשֵׁנִיָּהֶם, אוֹ לֹא הַבְּדִיל בְּאַחַת מֵהֶם יֵצֵא; אֲבָל אִם לֹא הַבְּדִיל בְּרֹאשׁוֹנָה, וְהַבְּדִיל בְּשֵׁנִיָּה חֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה שְׁלִישִׁית, מִפְּנֵי שֶׁהִרְאֵשׁוֹנָה לֹא עָלְתָה לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהִקְדִּימָהּ לְתְּפִלָּה שֶׁהִיא תְּפִלַּת עֲרֵבִית. וְכָל הַמִּתְפַּלֵּל שְׁתֵּי תְּפִלוֹת, אֶפְלוּ שַׁחֲרִית וּמוֹסֵף לֹא יִתְפַּלֵּל זֶה אַחֵר זֶה; אֲלֹא יִשְׁהֶה בֵּין תְּפִלָּה לְתְּפִלָּה, כְּדֵי שֶׁתַּחֲנוּן דַּעַתוֹ עָלָיו.

טז. אֲסוּר לוֹ לְמִתְפַּלֵּל בַּצְבוּר, שִׁיקְדִים תְּפִלָּתוֹ לְתְּפִלַּת הַצְבוּר. הַנִּכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמַצֵּא צְבוּר מִתְפַּלֵּלִין בְּלַחֲשׁ אִם יָכוֹל לְהִתְחִיל וְלִגְמֹר עַד שֶׁלֹּא יִגִּיעַ שְׁלִיחַ צְבוּר לְקַדְּשָׁהּ, יִתְפַּלֵּל. וְאִם לֹא, יִמָּתִין עַד שִׁיִּגִיעַ שְׁלִיחַ צְבוּר לְהִתְפַּלֵּל בְּקוֹל רֹם, וְיִתְפַּלֵּל עִמּוֹ בְּלַחֲשׁ מְלָה בְּמִלָּה, עַד שִׁיִּגִיעַ שְׁלִיחַ צְבוּר לְקַדְּשָׁהּ; עוֹנָה הַקְּדָשָׁה עִם הַצְבוּר, וּמִתְפַּלֵּל שָׂאֵר הַתְּפִלָּה לְעַצְמוֹ. וְאִם הִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל קִדְּם שְׁלִיחַ צְבוּר, וְהִגִּיעַ שְׁלִיחַ צְבוּר לְקַדְּשָׁהּ לֹא יִפְסִיק, וְלֹא יַעֲנֶה קְדָשָׁה עִמָּהֶן; וְכֵן לֹא יַעֲנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ, וְהוּא בְּאִמְצַע הַתְּפִלָּה, וְאֵין צָרִיךְ לִזְמַר, בְּשָׂאֵר בְּרִכוֹת.